

6. Europska ministarska
konferencija o ravnopravnosti
žena i muškaraca

Stockholm, 8.-9. lipnja 2006.

Strasbourg, 5. svibnja 2006.

MEG-6 (2006) 2

Ljudska prava i gospodarski izazovi u Europi – rodna jednakost

Nacrt rezolucije
Postizanje rodne jednakosti: izazov za ljudska
prava i preduvjet za gospodarski razvitak

Nacrt rezolucije

Postizanje rodne jednakosti: izazov za ljudska prava i preduvjet za gospodarski razvitak

Ministri država koje sudjeluju na 6. Europskoj ministarskoj konferenciji o jednakosti žena i muškaraca (Stockholm, 8.-9. lipnja 2006.):

- *podsjećajući* da je osnovni cilj Vijeća Europe zaštita i promicanje ljudskih prava, demokracije i vladavine prava te da sve njegove djelatnosti moraju doprinositi tom temeljnom cilju;
- *podsjećajući* da je *Deklaracijom o jednakosti žena i muškaraca* , koju je Odbor ministara Vijeća Europe donio 16. studenog 1988. godine, potvrđeno da je jednakost žena i muškaraca sastavni dio ljudskih prava i da diskriminacija na temelju spola predstavlja smetnju uživanju i ostvarivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda i prepreku njihovom priznavanju;
- *podsjećajući* na obveze koje su države članice Vijeća Europe preuzele u okviru *Europske konvencije o ljudskim pravima* (1950.);
- *pozdravljajući* donošenje *Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima* i njeno otvaranje za potpisivanje prigodom 3. Sastanka na vrhu čelnika država i vlada zemalja članica Vijeća Europe u Varšavi 16. svibnja 2005. godine;
- *podsjećajući* na *Europsku socijalnu povelju* , donesenu 1961. a izmijenjenu 1996. godine, kojom se jamče socijalna i gospodarska ljudska prava, kao i njihovo uživanje bez diskriminacije na temelju spola;
- *iznova potvrđujući* načela i norme postavljene u sljedećim preporukama koje je donio Odbor Ministara: *Preporuci br. R (90) 4 o uklanjanju seksizma iz jezika; Preporuci br. R (96) 5 o usklađivanju radnog i obiteljskog života; Preporuci br. R (98) 14 o strategiji rodne osviještenosti; Preporuci br. R (2000) 11 o suzbijanju trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja; Preporuci Rec(2002)5 o zaštiti žena od nasilja; i Preporuci Rec(2003)3 o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju* ;
- *iznova potvrđujući* obveze preuzete tijekom pet prethodnih Europskih ministarskih konferencija o jednakosti žena i muškaraca;
- *pozdravljajući Deklaraciju i plan djelovanja* donesen tijekom 3. Sastanka na vrhu Vijeća Europe (Varšava, 16.-17. svibnja 2005.), kojom su prilikom čelnici država i vlada zemalja članica Vijeća Europe:
  - naglasili da ravnopravno sudjelovanje i žena i muškaraca predstavlja presudnu značajku demokracije i potvrdili svoju predanost postizanju stvarne jednakosti žena i muškaraca u svim područjima društva;
  - potvrdili svoju predanost jačanju uvođenja načela rodne osviještenosti u domaću politiku;
  - iznova potvrdili svoju predanost iskorjenjivanju nasilja nad ženama, uključujući nasilje u obitelji; i
  - oštro osudili trgovanje ljudima;
- *podsjećajući* na *Konvenciju Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika diskriminacije žena* (CEDAW) i njen Fakultativni protokol od 10. prosinca 1999. godine, *iznova potvrđujući Pekinšku deklaraciju i platformu za djelovanje* donesenu na 4. Svjetskoj konferenciji Ujedinjenih naroda o ženama (rujan 1995.), kao i *Političku deklaraciju "Peking +5" i završni*

dokument donesen na Posebnoj sjednici Glavne skupštine Ujedinjenih naroda (lipanj 2000.) te Deklaraciju koju je Povjerenstvo za položaj žena objavilo na svojoj 49. sjednici prigodom desete obljetnice 4. Svjetske konferencije o ženama ("Peking +10") (ožujak 2005.) i *podsjećajući* na međunarodno dogovorene razvojne ciljeve, uključujući ciljeve sadržane u Milenijskoj deklaraciji Ujedinjenih naroda;

- *podsjećajući* na instrumente Europske Unije vezane uz rodnu jednakost;
- *zapažajući* da unatoč pozitivnim i značajnim ostvarenjima država članica Vijeća Europe na području jednakosti žena i muškaraca – kako u zakonodavstvu, tako i u stvaranju politike – stvarna rodna jednakost i dalje ostaje trajni izazov;
- *zabrinuti* zbog stalnog pomanjkanja djelotvornog uklapanja rodne osjetljivosti u domaću i međunarodnu politiku na brojnim područjima te zbog činjenica da rodna jednakost i dalje predstavlja izdvojeno pitanje, nepovezano s drugim politikama i područjima djelatnosti;
- *uvažavajući* da pomanjkanje rodne osjetljivosti u politici i mjerama ometa ostvarivanje rodne jednakosti s obzirom na postignuća;
- *podsjećajući* da se obrazovna postignuća žena i njihove druge stručne sposobnosti i izobrazba uvijek ne odražavaju u njihovom položaju na tržištu rada, da je njihova stopa nezaposlenosti često viša nego među muškarcima, a njihove su starosne mirovine često niže, što doprinosi feminizaciji siromaštva i njihovoj društvenoj isključenosti;
- *zapažajući* da neplaćeni rad u privatnom sektoru i društvenim djelatnostima uglavnom obavljaju žene, nerijetko na štetu svog stručnog i osobnog razvoja, kao i svog sudjelovanja u političkom javnom životu i odlučivanju;
- *zapažajući* s velikom zabrinutošću da su žene i djevojčice često izložene teškim oblicima nasilja poput nasilja u obitelji, spolnog uznemiravanja, silovanja, prisilnog braka, ubijanja u ime časti, spolnog sakaćenja i trgovanja ljudima;
- *zapažajući* da nasilje nad ženama, povrh osobnih i društvenih posljedica, ima visoku gospodarsku cijenu;
- *zapažajući* da u skladu s *Rezolucijom Ujedinjenih naroda 1325 (2000) o ženama, miru i sigurnosti* postoji i potreba za bavljenje činjenicom da strane u sukobima sustavno koriste nasilje nad ženama i seksualno zlostavljanje koriste kao oružje;
- *zapažajući* da su žene, iako nerijetko predstavljaju ključne čimbenike i davatelje doprinosa u zajednicama koje su pogođene sukobom ili prolaze kroz razdoblje nakon sukoba, prečesto isključene iz službenih procesa izgradnje mira, očuvanja mira i odlučivanja;
- *uvjereni* da se trajan i održiv mir i razvitak ne mogu postići kada polovica stanovništva nije uključena u ponovnu izgradnju sukobom razorenih društava i u procese odlučivanja;
- *uvjereni* da se rodna jednakost može postići jedino zajedničkim radom žena i muškaraca koji ravnopravno dijele obiteljske odgovornosti i ravnopravno sudjeluju u političkom, javnom i radnom životu;
- *uvjereni* da je, iako su muškarci postupno sve uključeni u promicanje rodne jednakosti tijekom proteklih godina, njihovo sudjelovanje još uvijek daleko od dostatnog;
- *uvjereni* u potrebu za potpunim iskorištavanjem sposobnosti i vještina žena i da njihovo zanemarivanje predstavlja rasipanje resursa i umanjuje društveni i gospodarski razvitak;

- *imajući na umu Program djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju* (Kairo, rujan 1994.) i *uvjereni* da se postojeći izazovi (društveno uključivanje, starenje stanovništva, migracijski tokovi i izazovi globalizacije) s kojima je Europa danas suočena ne mogu primjereno riješiti bez uključivanja rodne osjetljivosti u sva područja politike i mjere koje se donose;
- *uzimajući u obzir* da se stvarna rodna jednakost može postići jedino gospodarskim osnaživanjem žena i da bi donošenje posebne politike i mjera rodne jednakosti i učinkovita primjena načela rodne osviještenosti, uključujući rodno osjetljivo upravljanje proračunom i pomagala poput rodne analize i prema spolu raščlanjenih podataka, mogli dovesti do poštenije raspodjele dobara između žena i muškaraca;
- *uvjereni* da zanemarivanje sposobnosti i doprinosa žena ima visoku gospodarsku cijenu;
- *uzimajući u obzir* da jedan od glavnih ciljeva svakog demokratskog društva mora biti postizanje stvarne rodne jednakosti koja je sastavni dio ljudskih prava, temeljno mjerilo demokracije i preduvjet gospodarskog razvitka;
- *imajući na umu* da je održivi gospodarski razvitak nemoguć bez punog sudjelovanja žena, koje je jedan od čimbenika gospodarskog razvitka i napretka,
- **preporučuju Odboru ministara Vijeća Europe** da poduzme sve mjere neophodne za ostvarenje ciljeva postavljenih ovom Rezolucijom, a posebice:
  - a. *da poduzme* korake radi određivanja cijene pomanjkanja rodne jednakosti na različitim područjima;
  - b. *da potiče* punu primjenu rodne analize i prema spolu raščlanjenih podataka radi provođenja strategije rodne osviještenosti, uključujući rodno osjetljivo upravljanje proračunom, a kako bi se ostvarila stvarna rodna jednakost;
  - c. *da nastavi* sa svojim radom na postupnom provođenju politike rodne osviještenosti unutar svih programa i djelatnosti u okviru Vijeća Europe, i to u suradnji s drugim tijelima i koordinacijskim odborima;
  - d. *da potiče* države članice na poduzimanje neophodnih mjera radi promicanja punog uključivanja muškaraca u postizanje jednakosti žena i muškaraca i radi provođenja djelatnosti Vijeća Europe na tom području;
  - e. *da donese* novu Deklaraciju o jednakosti žena i muškaraca, vezanu uz postizanje stvarne rodne jednakosti;
  - f. *da potiče* države članice na potpisivanje i potvrđivanje *Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima* radi njenog što bržeg stupanja na snagu i da ih potiče na aktivno sudjelovanje u *Kampanji Vijeća Europe za suzbijanje trgovanja ljudima*;
  - g. *da donese Preporuku o normama i mehanizmima rodne jednakosti, Preporuku o ulozi žena i muškaraca u sprječavanju i rješavanju sukoba i izgradnji mira i Preporuku o strategiji rodne osviještenosti u obrazovanju*;
  - h. *da započne s izradom* preporuke o rodno osjetljivom upravljanju proračunom;

-
- i. *da nastavi s praćenjem provedbe Preporuke Rec(2002)5 o zaštiti žena od nasilja i Preporuke Rec(2003)3 o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju;*
  - j. *da podupire i sudjeluje u radu Radne skupine za borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući nasilje u obitelji i da države članice potiče na aktivno sudjelovanje u Kampanji Vijeća Europe za borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući nasilje u obitelji;*
  - k. *da pospješuje suradnju s drugim međunarodnim međuvladinim tijelima na postizanju rodne jednakosti;*
  - l. *da potiče suradnju s nevladinim udrugama, socijalnim partnerima i drugim predstavnicima civilnog društva radi uspostave strateškog partnerstva usmjerenog prema postizanju stvarne rodne jednakosti;*
- ***suglasni su sa strategijama postizanja rodne jednakosti*** navedenim u dodatku ovoj Rezoluciji i potiču vlade te sve mjerodavne ustanove i skupine na provođenje tih strategija.

Nacrt dodatka Rezoluciji

Strategije postizanja rodne jednakosti

I. Rodna jednakost kao sastavni dio ljudskih prava u demokratskom društvu

A. Pravni okvir i politika rodne jednakosti

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da potvrde sve mjerodavne međunarodne pravne instrumente vezane uz rodnu jednakost;
  - b. da, prema potrebi, preispitaju domaće zakonodavstvo kako bi rodnu jednakost uključile kao sastavni dio ljudskih prava;
  - c. da, prema potrebi, donesu ili preispitaju domaće zakonodavstvo kako bi ukinuli svaku izravnu ili posrednu diskriminaciju na temelju spola;
  - d. da donesu državne planove djelovanja na području rodne jednakosti;
  - e. da donesu i promiču strategiju “dvostrukog kolosjeka” za provođenje rodne jednakosti istodobnom primjenom posebne politike i mjera rodne jednakosti te načela rodne osviještenosti u svim područjima politike i u programima.

B. Provedba i praćenje zakonodavstva i politike rodne jednakosti

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da na državnoj razini u cijelosti provedu norme sadržane u mjerodavnim međunarodnim instrumentima vezanim uz rodnu jednakost;
  - b. da u cijelosti provedu domaće zakonodavstvo na području rodne jednakosti;
  - c. da u cijelosti provedu državne planove djelovanja na području rodne jednakosti;
  - d. da prate provedbu zakonodavstva i planova djelovanja na području rodne jednakosti putem nadzornih tijela ustanovljenih unutar državnih struktura ili izvan tih struktura na najvišoj razini;
  - e. da ocijene rodni učinak zakonodavstva;
  - f. da podupiru nevladine udruge i osiguraju im sredstva kako bi im omogućili lakše provođenje njihovih raznih djelatnosti usmjerenih prema postizanju ciljeva postavljenih zakonodavstvom i politikom rodne jednakosti;
  - g. da osiguraju da privatna poduzeća provode načela i norme rodne jednakosti;
  - h. da osiguraju sudjelovanje tijela središnje, područne i lokalne uprave, parlamentaraca, socijalnih partnera, znanstvenika i nevladinih udruga u raspravljanju i praćenju djelotvorne provedbe zakonodavstva i politike rodne jednakosti;
  - i. da promiču i podupiru izobrazbu o rodnoj jednakosti i strategiji rodne osviještenosti, namijenjenu strateškim ciljnim skupinama, a posebice vladinim dužnosnicima, državnim službenicima i drugim čimbenicima.
2. Nevladine udruge se pozivaju:
  - a. da upućuju javnost i podižu svijest o zakonodavstvu na području rodne jednakosti kako bi omogućile njegovu djelotvornu provedbu;

- b. da upućuju javnost i podižu svijest o mjerama i politici postizanja stvarne rodne jednakosti;
- c. da provode djelatnosti koje će doprinijeti djelotvornoj provedbi načela rodne jednakosti.

C. Državni institucionalni mehanizmi

1. Vlade se pozivaju:

- a. da uspostave državne institucionalne mehanizme za rodnu jednakost na najvišoj političkoj razini, bilo da se radi o državnom koordinacijskom tijelu unutar vlade ili ustrojstvenim jedinicama/žarišnim točkama unutar ministarstava i drugih vladinih tijela, kao i unutar područnih i lokalnih struktura;
- b. da osiguraju djelotvoran rad institucionalnih mehanizama za rodnu jednakost davanjem jasnih zadaća, jasnim određivanjem njihovih poslova i odgovornosti i osiguravanjem neophodnih kadrova i financijskih sredstava kako bi im omogućile ispunjavanje njihovih zadaća;
- c. da prepoznaju i podupiru ključnu ulogu koju institucionalni mehanizmi za rodnu jednakost igraju u razvoju stručnog znanja na području rodne jednakosti te postupaka, pomagala i instrumenata za provedbu i praćenje politike rodne jednakosti i strategije rodne osviještenosti;
- d. da omoguće stvaranje čvrstog partnerstva između institucionalnih mehanizama za rodnu jednakost i civilnog društva, a posebice nevladinih udruga za prava žena i ljudska prava, sredstava javnog priopćavanja, znanstvenih krugova i drugih mjerodavnih društvenih čimbenika;
- e. da omoguće stvaranje mreža sa sličnim ustanovama u drugim zemljama te međunarodnim i regionalnim organizacijama, a radi razmjene spoznaja, dobrih običaja i stručnog znanja.

2. Nevladine udruge se pozivaju:

- a. da s institucionalnim mehanizmima za rodnu jednakost tijesno surađuju na utvrđivanju, provođenju i praćenju zakonodavstva i politike rodne jednakosti;
- b. da pomažu institucionalnim mehanizmima za rodnu jednakost u kampanjama za promicanje rodne jednakosti.

D. Zaštita žena od nasilja

1. Vlade se pozivaju:

- a. da donesu i provedu sve mjere sadržane u *Preporuci Rec(2002)5 Odbora ministara državama članicama o zaštiti žena od nasilja*;
- b. da, prema potrebi, donesu ili preispitaju domaće zakonodavstvo kako bi se različiti oblici nasilja nad ženama proglasili kaznenim djelima i da bi se za ta kaznena djela utvrdile odgovarajuće kazne i sankcije;
- c. da donesu državne planove djelovanja u borbi protiv nasilja nad ženama i prate njihovu provedbu;
- d. da donesu zakonodavne ili druge mjere neophodne kako bi se žrtvama svih oblika nasilja nad ženama pomoglo u njihovom tjelesnom, duševnom i društvenom oporavku, i to posebice osiguravanjem odgovarajućeg i sigurnog smještaja, neophodnog liječenja, savjetovanjem i upućivanjem u njihova zakonska prava i usluge koje su im na raspolaganju, kao i pružanjem pomoći kako bi se omogućilo

iznošenje i razmatranje njihovih prava i interesa u odgovarajućim fazama kaznenih postupaka protiv počinitelja nasilnih djela;

- e. da uspostave i podupiru ustanove ili tijela koja rade sa žrtvama ili počiniteljima i rasporede im odgovarajuća sredstva;
- f. da počiniteljima pruže neophodnu podršku radi pozitivne promjene (skupine za podršku, programi resocijalizacije itd.);
- g. da promiču uravnoteženo sudjelovanje žena i muškaraca u pravosuđu, uključujući državno odvjetništvo, te u tijelima odgovornim za provođenje zakona, a kako bi se omogućio rodno osjetljiv pristup žrtvama;
- h. da provedu istraživanje o gospodarskoj cijeni nasilja nad ženama za zdravstveni sustav (liječnička skrb, psihološko liječenje itd.), kao i za poduzeća (izostajanje s posla, manja produktivnost na poslu itd.) te da o tome povedu računa pri raspoređivanju sredstava za borbu protiv nasilja nad ženama;
- i. da organiziraju sustavno prikupljanje standardiziranih podataka o različitim oblicima nasilja nad ženama, a koje bi podatke trebali prikupljati različiti uključeni stručnjaci, a posebice policijske i zdravstvene službe;
- j. da potiču muškarce na aktivno sudjelovanje u borbi protiv svih oblika nasilja nad ženama;
- k. da pokrenu državne kampanje za borbu protiv svih oblika nasilja nad ženama radi podizanja svijesti o tom problemu i njegovim mogućim rješenjima;
- l. da organiziraju posebnu izobrazbu za stručnjake koji dolaze u doticaj sa žrtvama nasilja nad ženama (npr. policiju, zdravstvene djelatnike, sudbene dužnosnike itd.);
- m. da surađuju s nevladinim udrugama, drugim mjerodavnim organizacijama ili inim predstavnicima civilnog društva uključenim u zaštitu žrtava nasilja nad ženama.

2. Nevladine udruge se pozivaju:

- a. da podižu svijest o različitim oblicima nasilja nad ženama;
- b. da surađuju s institucionalnim mehanizmima za rodnu jednakost i drugim vladinim i nevladinim tijelima uključenim u borbu protiv nasilja nad ženama;
- c. da pružaju podršku i hitnu pomoć žrtvama nasilja nad ženama.

3. Sredstva javnog priopćavanja se pozivaju:

- a. da za medijske djelatnike sastave kodeks ponašanja u vezi s načinom izvješćivanja o nasilju nad ženama;
- b. da podižu svijest o različitim oblicima nasilja nad ženama i njegovim teškim posljedicama za žene i društvo u cjelini;
- c. da u sredstvima javnog priopćavanja žene i muškarce oslikavaju na uravnotežen način, bez utjecaja predrasuda i uz puno poštivanje njihovog ljudskog dostojanstva.

E. Borba protiv trgovanja ljudima: sprječavanje, zaštita i kazneno gonjenje

1. Vlade se pozivaju:

- a. da donesu i provedu sve mjere sadržane u *Konvenciji Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima*;
- b. da donesu sve neophodne mjere za sprječavanje trgovanja ljudima, zaštitu ljudskih prava žrtava i kazneni progon trgovaca ljudima;
- c. da donesu sve neophodne mjere kako bi se žrtvama trgovanja ljudima pomoglo u njihovom tjelesnom, duševnom i društvenom oporavku;
- d. da, prema potrebi, donesu ili izmijene domaće zakonodavstvo kako bi se trgovanje ljudima proglasilo posebnim kaznenim djelom;

- e. da pokrenu kampanje radi podizanja svijesti o trgovanju ljudima i mjerama koje treba donijeti na državnoj, područnoj i lokalnoj razini;
  - f. da surađuju s nevladinim udrugama na uspostavi partnerstava usmjerenih prema sprječavanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava;
  - g. da surađuju na regionalnoj osnovi radi jačanja borbe protiv trgovanja ljudima;
  - h. da pojačaju suradnju između odredišnih zemalja i zemalja podrijetla u vezi sa sigurnim povratkom i ponovnim uključivanjem žrtava u društvo.
2. Nevladine udruge se pozivaju:
    - a. da podižu svijest o trgovanju ljudima i sudjeluju u državnim kampanjama za borbu protiv trgovanja ljudima;
    - b. da u suradnji s državnim vlastima, javnim dužnosnicima i drugim mjerodavnim organizacijama i pripadnicima civilnog društva razvijaju projekte radi zaštite prava žrtava trgovanja ljudima.
  3. Sredstva javnog priopćavanja se pozivaju:
    - a. da promiču mjere usmjerene prema zaštiti privatnosti i identiteta žrtava trgovanja ljudima, i to putem samoreguliranja ili putem regulatornih ili suregulatornih mjera;
    - b. da podižu svijest o problemu trgovanja ljudima, a posebice o različitim načinima vrbovanja njegovih žrtava i o njegovim teškim posljedicama za žrtve i društvo u cjelini;
    - c. da u sredstvima javnog priopćavanja žene i muškarce oslikavaju na uravnotežen način, bez utjecaja predrasuda i uz puno poštivanje njihovog ljudskog dostojanstva.

F. Uravnoteženo sudjelovanje žena i muškaraca u odlučivanju

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da donesu i provedu sve mjere sadržane u *Preporuci Rec(2003)3 Odbora ministara državama članicama o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju*;
  - b. da donesu programe radi poticanja sudjelovanja žena u politici;
  - c. da donesu zakonodavne i druge mjere neophodne kako bi se osiguralo uravnoteženo sudjelovanje žena i muškaraca kao kandidata na državnim, područnim i lokalnim izborima;
  - d. da donesu programe radi poticanja žena i muškaraca na ravnopravnu podjelu odgovornosti i koristi od plaćenog i neplaćenog rada, a osobito kućanskih i obiteljskih odgovornosti;
  - e. da osiguraju prikupljanje i širenje podataka raščlanjenih prema spolu radi praćenja i ocjene uravnoteženog sudjelovanja žena i muškaraca u odlučivanju.
2. Nevladine udruge se pozivaju:
  - a. da podižu svijest o potrebi promicanja uravnoteženog sudjelovanja žena i muškaraca u odlučivanju;
  - b. da donesu mjere za uspostavu ravnoteže u sudjelovanju žena i muškaraca u svojim tijelima nadležnim za donošenje odluka.
3. Sredstva javnog priopćavanja se pozivaju:

- a. da donesu mjere kako bi se u sredstvima javnog priopćavanja suzbile predrasude prema ženama na rukovodećim položajima, a posebice prema političarkama, i kako bi se prema političarkama i političarima postupalo na jednak način;
- b. da potiču medijske djelatnike da osiguraju da se ženskim i muškim kandidatima i izabranim predstavnicima posvećuje jednaka pozornost, osobito tijekom izbornog razdoblja;
- c. da promiču uravnoteženu zastupljenost sudjelovanje žena i muškaraca na odgovornim položajima u sredstvima javnog priopćavanja, a osobito u upravnim, programskim i regulatornim tijelima;
- d. da podupiru izobrazbu i podizanje svijesti studenata novinarstva i medijskih djelatnika o pitanjima vezanim uz rodnu jednakost i o tome kako izbjeći seksističke predrasude i seksizam.

II. Rodna analiza i rodno osjetljivo upravljanje proračunom: pomagala za gospodarski razvitak

A. Statistički podaci raščlanjeni prema spolu i rodna istraživanja

1. Vlade se pozivaju da:
  - a. da osiguraju da državni uredi ili tijela za statistiku sustavno prikupljaju i šire prema spolu raščlanjene podatke na svim područjima;
  - b. da o tim prema spolu raščlanjenim podacima povedu računa pri planiranju, razvoju i provođenju državne, područne i lokalne politike na različitim područjima djelovanja;
  - c. da pokrenu i podupiru rodna istraživanja na različitim područjima i podupiru širenje mjerodavnih podataka i razmjenu znanja kako bi se donositeljima političkih odluka osigurala neophodna pomagala i pokazatelji za uvođenje rodne osjetljivosti u razna područja politike;
  - d. da potiču sve čimbenike na tržištu rada da se ovim prema spolu raščlanjenim podacima koriste pri svom strateškom planiranju.

B. Rodna analiza i rodno osjetljivo upravljanje proračunom

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da se rodnom analizom koriste u svom planiranju i politici kako bi pospješile gospodarsku djelotvornost donesenih mjera (bolje usmjeravanje ulaznih pretpostavki) i usluga za građane (jasnija usredotočenost na korisnika/klijenta);
  - b. da obave rodnu analizu različitih mjera politike kako bi ocijenile njihov učinak na žene i muškarce te njihov doprinos postizanju rodne jednakosti;
  - c. da uvedu rodnu osjetljivost u proračunski postupak na državnoj, područnoj i lokalnoj razini;
  - d. da donesu mjere za poticanje ministarstava, a osobito ministarstva financija, da pri planiranju i pripremi državnog proračuna počnu voditi računa o rodnoj osjetljivosti;
  - e. da uspostave međuresorne stručne skupine radi lakšeg uvođenja rodne osjetljivosti u proračun za različita područja;
  - f. da obave ocjenu rodnog učinka proračuna;
  - g. da spoznaje o rodno osjetljivom upravljanju proračunom šire među različitim čimbenicima uključenim u pripremu, donošenje i izvršenje javnih proračuna (npr. širokim stavljanjem na uvid *Izvješća Vijeća Europe o rodno osjetljivom upravljanju proračunu*);

- h. da za javne dužnosnike osiguraju izobrazbu o strategiji rodne osviještenosti i rodno osjetljivom upravljanju proračunom.
2. Nevladine udruge se pozivaju:
    - a. da podižu svijest o potrebi uvođenja rodne osjetljivosti u proračunski postupak kako bi se povećala gospodarska djelotvornost proračuna i ostvarila poštena raspodjela sredstava;
    - b. da rodnu osjetljivost uvedu u svoje vlastite proračune.

C. Žene i muškarci u gospodarstvu

Vlade se pozivaju na donošenje i provođenje svih mjera sadržanih u *Europskoj socijalnoj povelji* (1961.) i *Izmijenjenoj europskoj socijalnoj povelji* (1996.), kojima se, bez ikakve diskriminacije na temelju spola, jamči uživanje socijalnih i gospodarskih prava utvrđenih Poveljom.

Žene i muškarci na tržištu rada

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da donesu mjere i razvijaju programe usmjerene prema promicanju sudjelovanja žena na tržištu rada;
  - b. da donesu mjere kojima će se na tržištu rada osigurati jednake mogućnosti za žene i muškarce;
  - c. da daju prednost provedbi načela jednake plaće za jednaki rad i rad jednake vrijednosti te razvijaju mjere i instrumente koji će privatnim i javnim poduzećima pomoći u praćenju i smanjivanju razlike u plaćama;
  - d. da podupiru samozapošljavanje žena i njihovo osnivanje poduzeća;
  - e. da promiču raznolikiji izbor zvanja za žene i muškarce putem profesionalne orijentacije i izobrazbe radi dokidanja rodne segregacije na tržištu rada, a posebice radi okončanja prevlasti žena na slabo plaćenim radnim mjestima;
  - f. da, prema potrebi, osiguraju posebne programe izobrazbe za nezaposlene žene i žene koje ulaze ili se vraćaju na tržište rada, a osobito programe s područja informacijske i komunikacijske tehnologije;
  - g. da suzbijaju višestruku diskriminaciju kojoj su žene izvrngute na tržištu rada;
  - h. da donesu mjere za sprječavanje i suzbijanje rodno utemeljenog uznemiravanja na radnom mjestu i zaštitu žrtava takvog uznemiravanja;
  - i. da potiču ravnopravno sudjelovanje žena i muškaraca u postupcima donošenja poslovnih odluka i osiguraju jednake mogućnosti promaknuća za žene i muškarce, uključujući jednak pristup izobrazbi zamišljenoj radi pripremanja za položaje na višoj razini;
  - j. da poduzeća i udruge potiču na osiguravanje uravnoteženog sudjelovanja žena i muškaraca u njihovim tijelima odgovornim za donošenje odluka;
  - k. da podižu svijest i potiču socijalne partnere na provođenje mjera i postupaka za ostvarivanje rodne jednakosti u svojim pripadajućim organizacijama;
  - l. da podupiru programe koje su socijalni partneri pokrenuli radi promicanja uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca na položajima koji nose odgovornost i nadležnost za donošenje odluka, i to unutar njihovih vlastitih redova i u okviru kolektivnog pregovaranja.
2. Javna i privatna poduzeća se pozivaju:
  - a. da promiču rodnu ravnotežu među svojim zaposlenicima;

- b. da u potpunosti suzbiju rodno utemeljeno uznemiravanje na radnom mjestu;
  - c. da rodnu jednakost uklope i promiču kao dio svoje poslovne kulture i kao jedan od presudnih vidova svojih društvenih odgovornosti;
  - d. da promiču uravnoteženo sudjelovanje žena i muškaraca u svojim tijelima nadležnim za donošenje odluka;
  - e. da uspostavom okvira za praćenje osiguraju djelotvornu provedbu načela jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pogledu pristupa zapošljavanju, stručnom usavršavanju i promaknućima te u odnosu na sve radne uvjete.
3. Socijalni partneri (sindikati i udruge poslodavaca) se pozivaju:
- a. da doprinesu provedbe zakonodavstva kojim se uređuje rodna jednakost, osobito na tržištu rada;
  - b. da u kolektivnim ugovorima prepoznaju i spriječe izravnu i posrednu diskriminaciju na temelju spola;
  - c. da podupiru rodnu jednakost kod zapošljavanja i poduzećima te pomognu žrtvama diskriminacije na tržištu rada.
4. Sredstva javnog priopćavanja se pozivaju:
- a. da doprinesu stvaranju predrasudama neopterećene slike o ženama i muškarcima na tržištu rada i u privatnom životu;
  - b. da podižu svijest o doprinosu žena razvitku i gospodarskom rastu.

Usklađivanje radnog i obiteljskog života

1. Vlade se pozivaju:
- a. da provedu sve mjere sadržane u *Preporuci br. R (96) 5 Odbora ministara državama članicama o usklađivanju radnog i obiteljskog života*;
  - b. da potiču ravnopravnu podjelu odgovornosti između žena i muškaraca u privatnom životu;
  - c. da donesu zakonodavne i druge mjere kojima će se roditeljima pružiti jednaka mogućnost dobivanja roditeljskog dopusta kako bi skrbili o svom djetetu;
  - d. da razmotre donošenje zakonodavnih mjera kojima će se očevima omogućiti uzimanje neprenosivog očinskog dopusta;
  - e. da javna i privatna poduzeća potiču na promicanje mogućnosti za roditelje, a osobito očeve, da uzimaju roditeljski dopust;
  - f. da podupiru uspostavu dostupnih, pristupačnih i kvalitetnih službi za skrb o djeci i drugim uzdržavanim osobama;
  - g. da poduzimaju posebne mjere kako bi obiteljima sa samohranim roditeljima i/ili obiteljima koje skrbe o uzdržavanim osobama pružile neophodnu potporu;
  - h. da promiču djelatnosti usmjerene prema podizanju svijesti i širenju spoznaja o usklađivanju radnog i obiteljskog života među pripadnicima najšire javnosti i poslodavcima.
2. Javna i privatna poduzeća se pozivaju:
- a. da promiču mogućnost za roditelje, a osobito očeve, da uzimaju roditeljski dopust;
  - b. da uspostave ili subvencioniraju službe za skrb o djeci svojih zaposlenika;
  - c. da promiču one oblike organizacije rada kojima se omogućava lakše usklađivanje radnog i obiteljskog života kako za žene, tako i za muškarce.

3. Socijalni partneri (sindikati i udruge poslodavaca) se pozivaju:
  - a. da u kolektivno pregovaranje uvedu rodnu osjetljivost, uključujući pomagala i pozitivne mjere za usklađivanje radnog i obiteljskog života.
4. Sredstva javnog priopćavanja se pozivaju:
  - a. da doprinesu stvaranju predrasudama neopterećene slike o ženama i muškarcima na tržištu rada i u privatnom životu.

Posljedice nejednakosti na tržištu rada

1. Vlade se pozivaju:
  - a. da provedu istraživanje o gospodarskim i socijalnim posljedicama rodne nejednakosti na tržištu rada, a posebice nižih razina socijalne zaštite i nižih mirovina za žene, što dovodi do feminizacije siromaštva i društvene isključenosti žena;
  - b. da donesu mjere za suzbijanje rodne nejednakosti na tržištu rada, kao što su horizontalna i vertikalna rodna segregacija, rodne razlike u plaćama, diskriminacija radnika s nepunim radnim vremenom te njihove štetne posljedice za žene;
  - c. da promiču istraživanja i prikupljaju podatke o neplaćenom radu koji žene i muškarci obavljaju u privatnom sektoru i društvenim djelatnostima te osiguraju socijalnu zaštitu za te neplaćene radnike;
  - d. da rodnu osjetljivost uključe u stvaranje, praćenje i ocjenu politike i programa usmjerenih prema borbi protiv siromaštva i promicanju društvenog uključivanja kroz rad, posebice za doseljenice, žene s invaliditetom, pripadnice nacionalnih manjina, žene koje su glave obitelji sa samohranim roditeljem i starije žene;
2. Nevladine udruge se pozivaju:
  - a. da podižu svijest o gospodarskim i socijalnim posljedicama nejednakosti na tržištu rada, a posebice nižih razina socijalne zaštite i nižih mirovina za žene, što dovodi do feminizacije siromaštva i društvene isključenosti žena;
  - b. da podižu svijest o potrebi najboljeg mogućeg iskorištavanja sposobnosti i vještina žena i činjenici da njihovo zanemarivanje predstavlja rasipanje resursa i umanjuje gospodarski razvitak.